

IZHAJA VSAKO SOBOTO.
Uredništvo in uprava Ljubljana.
Dalmatinova ulica 11. — Poštni
predal št. 115. — Naročnina na
mesec 4 Din, četrt leta 12 Din,
pol leta 24 in na leto 48 Din. —
Za inozemstvo na mesec 8 Din.

EDINOST

Inserati po tarifi. — Čekovni
račun: Ljubljana 12.042. — Ro-
kopisi se ne vračajo. — Nefran-
kirana pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi naj se pošiljajo le na
poštni predal št. 115, Ljub-
ljana I.

GLASILO JUGOSLOVANSKE NARODNE STRANKE

Leto I.

V Ljubljani, dne 3. marca 1934

Štev. 1.

Proglas Jugoslovanske narodne stranke narodu kraljevine Jugoslavije

Po večnih borbah, po brezprimernih žrtvah, kakor jih ne pozna zgodovina kate-regakoli drugega naroda, po sijajnih zmaga-h — je bila ustvarjena naša divna domo-vina Jugoslavija.

Bojevniki so dokončali svoje slavno delo in se vrnili na svoje domove.

Vojskovodje so stopili ob stran. Prišli so na vrsto drugi ljudje: državniki in poli-tiki. Njihova naloga je bila, dati narodu dobre zakone, urediti državo in storiti vse, kar je potrebno, da za vedno izginejo sle-dovi tujčeve uprave in nasilja. Njihova dolžnost je bila, povesti državljane Jugos-lavije po poti bratstva in sloge ter jim za-gotoviti red, zakonitost, državljske svo-boščine in jim ustvariti blagostanje. Toda ti politiki niso mogli spoznati razlike v času in razmerah pred in po vojni. Namesto lju-bezni in složnosti so dopuščali, da sta se razplamtela sovraštvo in razdor med brati, namesto dela za splošno dobrobit države in naroda so omogočali razvoj partizanstva in zavladanje osebnih interesov ter koristo-ljuba. Obdržali so vse stare slabe navade in mišljenja ter pripeljali našo domovino tako daleč, da je vztrepetala na robu nevar-nosti svojega razpada in državljske vojne.

Temu početju je bilo treba napraviti konec. To se je tudi zgodilo. Prekinjeno je bilo parlamentarno delo in ukinile so se stare politične organizacije. Duhovi so se pomirili in se pripravili za pravilno, korist-no demokratično življenje.

Toda novi, sedanji parlament ni bil tak, kakršnega smo si predstavljali in nje-govo delo ni pokazalo onih rezultatov, ka-kršne smo pričakovali. S svojim delom je že prvo leto izzval v narodu nezadovoljstvo in spoznanje, da se vse zopet vrača k sta-remu. Vodstvo novega parlamenta so vzeli v svoje roke ljudje, ki so delo narodne skupščine ponovno usmerili v stari kolovoz, uvedli stare metode in oživeli stare navade.

Splošno nerazporejenost in nezadovolj-stvo širokih narodnih plasti sta imperativno diktirala ustanovitev nove politične stran-ke, ki bi napravila temu zlu konec in bi po-peljala narod k svobodi, enakosti in enako-pravnosti.

In tako je vzniknila JUGOSLOVAN-SKA NARODNA STRANKA.

Cilj Jugoslovanske narodne stranke je, zbrati v svojih vrstah vse jugoslovansko orientirane narodne sile in omogočiti na-rodu, da z lastno prosto voljo sodeluje v vodstvu celotne državne politike z enim vi-sokim ciljem: doseči pravičen, enakopraven in stalen političen, gospodarski, kulturni in socialni razvoj vseh krajev Jugoslavije!

Jugoslovanska narodna stranka za-hteva:

Splošno, enako, neposredno in tajno volilno pravico;

svobodo zborovanja in dogovorov;

svobodo tiska;

neodvisnost sodišč in stalnost uradni-stva ter najširše samouprave.

Največja in prva pozornost se mora po-svečati reševanju kmeta iz pretežavnega gospodarskega položaja in iz dolgov.

Sprejeti se mora zakon, s katerim bi se

končno regulirali dolgovi, v prvi vrsti kme-čki, prav tako pa tudi dolgovi delavcev, obrtnikov in trgovcev ter bi se uredili kre-ditni odnosi vseh gospodarskih slojev.

Izda naj se zakon o likvidaciji agrarne reforme, po katerem naj se zemlja razdeli kmetom, ki je nimajo.

Prav za noben dolg, naj bi že bil kakr-šenkoli, se kmetu ne sme prodati potreben svet, hiša in gospodarska poslopja, potreb-no kmetijsko orodje in neobhodno potreb-no število živine za delo in prehrano.

S programsko zasnovanimi ukrepi naj bi se energično izvedla usposobljenost pa-sivnih krajev za samostojno gospodarsko življenje.

Jugoslovanska narodna stranka zahte-va uvedbo najstrožjega varčevanja, ker je narod gospodarsko izčrpan. Zato zahteva, da se z odločnim varčevanjem znižajo dr-žavni in samoupravni izdatki in da se kar najbolj naglo znižajo vse javne dajatve vseh vrst.

Dalje zahteva izdajo novega davčnega zakona s progresivnim premoženjskim dav-kom in s progresivno dohodnino. Spremeni naj se način pobiranja davkov in ukinejo naj se eksekutivni stroški.

Zahteva uvedbo 20 do 30% davka na plače tujih delavcev v korist fonda za za-varovanje brezposelnih domačih delavcev.

Zahteva popolno ukinitve občinskih trošarin na kmečke pridelke in uvedbo trošarine na vse luksuzne ter uvožene izdelke.

Zahteva popolno zaščito domače pro-dukcije.

Jugoslovanska narodna stranka bo po-svečala vso pozornost naši mladini, njeni vzgoji in šolanju. V omladini hoče razviti in dvigniti do najvišje stopnje ljubezen do domovine, dela in tekmovalnosti, da bo čim bolj in dostojnejše pripravljena za svojo bodočo službo državi in narodu. Šola mora biti popolnoma brezplačna in dostopna vsa-komur, bogatašu in siromaku, prvenstvo pa smejo dosežati le najboljši, najvrednej-ši. Najboljšim dijakom se mora zagotoviti pomoč pri nadaljnjem šolanju. Šola se mo-ra reformirati in posebna pozornost se mora posvetiti odpiranju strokovnih šol, zlasti kmetijskih.

Jugoslovanska narodna stranka zahte-va red, zakonitost in poštenost v državni upravi.

Zahteva vestnost in vljudnost uradni-kov. Nevestni in nedelavni uradniki se mo-rajo odpustiti brez pokojnine za svoje ne-vestno delo. Nasprotno pa se mora vestnim uradnikom zagotoviti in dati plača, ki jim bo omogočala dostojno existenco. Enkrat za vselej se mora ukiniti takoimenovani »partizanski ključ« in naj se vsi uradniki brez razlike nameščajo ter ocenjujejo po svojih osebnih zmožnostih, izobrazbi in vestnosti pri delu.

Z najstrožjimi ukrepi se mora popol-noma izkoreniniti korupcija.

Zahteva se brezpogojna zaščita države in naroda pred vsakdanjimi poneverbami, demoralizacijo in protekcijo. Preganjajo naj se vsi oni, ki so med vojno na nepošten način obogateli, kakor tudi vsi oni, ki so iz-

koriščali in zlorabljali strankarske zveze, razmere in svoja mesta. V ta namen naj se izda strog zakon, ki bo obsegal vse krivič-nosti te vrste — pa najsibo to med ministri, poslanci, ali med industrijci, bančniki in trgovci ali pa med uradniki in upokojenci.

Jugoslovanska narodna stranka zahte-va, da se izvedejo za ozdravljenje gospo-darskih razmer v državi naslednji ukrepi:

Poveča naj se državno nadzorstvo nad bankami in naj se izvaja najstrožje v za-zaščito vlagateljev in v kontrolo nad mani-puliranjem z denarjem.

Razbijejo naj se karteli in uvede naj se državna kontrola nad velikimi industrijski-mi podjetji glede zaščite delavcev, regulaci-je produkcije in zaščite državnih interesov.

Zagotoviti se mora eksistenčni mini-mum delavcem in izvede naj se revizija so-cialne zakonodaje ter njeno izvajanje v ko-rist delavcev.

Država mora pošteno in v celoti zado-stiti vsem svojim obveznostim napram voj-nim invalidom, dobrovoljcem in vsem na-rodnom borcem.

Zakonito se mora omejiti in določiti vi-šina obrestne mere, tako državnih in samo-upravnih ustanov, kakor tudi denarnih za-vodov in zasebnikov.

Podpira naj se organiziranje zadruž-ništva, kateremu naj se zagotove tudi kar najugodnejši potrebni krediti. Izda naj se enoten zakon o zadružništvu za vso državo.

Znižajo naj se cene industrijskih iz-delkov.

Enako naj se znižajo cene monopolskih predmetov: soli, petroleja in vžigalic.

Podpira naj se razvoj našega pomor-stva, rečnega prometa in ribištva. Naš pro-met naj se usposobi za samostojno življenje in rentabilnost, prometnemu osobju pa se mora zagotoviti njegova existenca in se mora usposobiti za čim boljše, vestnejše in koristnejše delo.

Skrbi naj se za narodno zdravje in sle-hernemu bolniku naj se omogoči potrebno zdravljenje.

Nihče nima pravice držati svojih rok križem in gledati na razmere in dogodke, ne da bi sam pri njih sodeloval in bi priča-koval svojo rešitev in kruh le od svojega bližnjega. Vsak se mora boriti, mora delati in mora uporabiti vse svoje znanje ter ves trud v dobrobit naroda in domovine.

Težki časi so danes in zato je napočil zadnji trenutek.

Še svežih gomil narodnih herojev, bor-cev in velikanov ne smemo pozabiti. Ple-menske, verske in partizanske zadevice ter spori, ki so razdvajali brata od brata, se ne smejo več ponoviti.

Narod, ki je izvojeval svobodo države, mora biti svoboden.

V svrhu uresničenja tega programa va-bi Jugoslovanska narodna stranka vse za-vedne in poštene državljane, ki bi se radi odločno in iskreno borili za ustvaritev tega programa, da stopijo v njene vrste in da se neustrašeno bore za uvedbo reda, zakoni-tosti, poštenosti in blagostanja.

Naprej v borbo za blagor kralja, na-roda in domovine!

Glavni akcijski odbor Jugoslovanske narodne stranke

Naša beseda

Ko stopamo v dravski banovini pod praporom Jugoslovanske narodne stranke na opolzko pot političnega življenja, se zavedamo vseh težkoč in zaprek, vseh spletk in podtikanih od desne in leve. Pa nas ni strah. Borbeno razpoloženi viharno z navdušenjem rokave za plemenito borbo, za poštenost in pravičnost, za dobro naroda in domovine. Ni nas sram povedati, da se podajamo v borbo golih rok, brez priporočila, brez denarnih virov in če hočete tudi brez preizkušene politične spretnosti, ker so nas sile razmer zajele sredi poklicnih poslov in politično žonglerstvo ni naš cilj niti smoter. Imamo pa zdrave roke, borbeno voljo, zalet vztrajnosti in zdravo mladostno navdušenje, ki ga izžareva večno živi narodni idealizem. Vse kar ni poštenega naj pade, gniloba naj se brez odlašanja izreže, preračunljivost na račun naroda naj se brezobzirno zatre, zagore pa naj svobodno kresovi enotne nacionalne volje, skupnega hotenja in enotnega čustvovanja nerazdružljive narodne celote. Gladko odbijajoč vsa osebna častihlepija, gmotnostne podvige, brezznačajnost in hlapčevsko hinavstvo, hočemo prisluskujoč utripu naroda zastaviti vse svoje sile in sposobnosti dobrobiti njegove veličine, pred katero klonemo spoštljivo kot pred svojim Gospodarjem.

Žrtve nas ne plaše, nanje smo pripravljeni. Vedrih lic in z jasnim čelom stopamo v borbo, ki nam jo narekuje ljubezen in spoštovanje do naroda in države. Hočemo borbe, ne nasilne, pač pa odločne in neizprosne za zakonitost in poštenost, za doseg programa, ki je naša politična cilja: omogočiti narodu, da s svobodno voljo sodeluje v vodstvu celokupne državne politike v pravcu pravičnosti, enakopravnega in stalnega političnega, gospodarskega, kulturnega in socialnega razvoja vseh krajev Jugoslavije.

Moč naroda leži v njegovi moralni. Čim večja in jača so moralna pojmovanja v narodu, tem močnejši, življenja sposobnejši in odporni je narod sam. Ko se danes v človeštvu rušijo in uničujejo razna pojmovanja in ko se pojavlja v družbi moralna sušičavost, bi morali vsi oni, ki jim je resnično pri srcu dobro naroda, s prav posebno skrbljivostjo paziti na to, da široke plasti naroda ne izgube vere v moralo in pravičnost, ker se s tem izpodjeda moč in odpornost narodne celote. Tako bi moralo biti, pa žal temu ni tako. Jugoslovanska narodna stranka ve ceniti pomenljivost morale v narodu, to je dejansko že pokazala, ko se je po svojih predstavnikih, parlamentarnih borbah, z vso silo zavzela za osnovne pravice naroda, ki mu po njegovem dostojanstvu gredo: enakost pred zakonom, enake pravice, enake dolžnosti. Enakopravnost in svoboda v okviru obstoječih zakonov, ni težnja, temveč osnovna državljanska pravica. Ni nam treba posebej poudarjati, samo ob sebi se razume, da zahtevamo čimprej oživetvorenje temeljno političnih postulatov naroda: tajno volilno glasovanje, svobodo shodov, svobodo tiska, nezavisnost sodišč in stalnost uradništva. S tem oživetvorenjem se bo dvignil moralni nivo naroda, ki je po krivdi neumevaločih zapadel pogubni demoralizaciji, pojačala se bo njega odpornost napram notranjim in zunanjim sovražnikom, ki sklepajo račune na

bazi naše notranje nekonsolidacije, ki mora biti sporazumno dokončno rešena čimprej, tako v interesu naroda, kakor države. To hočemo in v tem moramo uspeti.

Državotvorno pojmovanje v pravcu državnega edinstva je temeljna osnova našega političnega delovanja. Pri tem pa ne jemljemo kot državno priznana stranka državotvornosti v zakup, ker smo globoko prepričani o državotvornosti celega našega naroda in smatramo za najtežjo žalitev državljankega ponosa, če se v strankarsko političnem špekulativnem namenu ožigosa državljana z anacionalnim in protidržavnim razpoloženjem za to, ker ni ravnal tako, kakor oni, v katere on nima vere in zaupanja, hočejo ravnati. Uporaba takih metod ni le amoralna, temveč narodu in državi tudi skrajno nevarna, ker se s tem umetno ustvarja nerazpoloženje. Zato moramo in hočemo v interesu naroda in države nastopiti z vso borbeno odločnostjo, čim bi se take metode skušalo kakorkoli in kjerkoli uporabiti.

Predstavljamo državno priznano stranko, pa si ne lastimo krilatice vsedravnosti, ko vemo, da v to nismo niti opravičeni niti nečemo oglaševati naroda s trobentami mogočno donečih gesel, ki hrešče zato, da izhrešče v prazen nič. Hočemo delati z narodom za narod, delati vsak zase in z narodom za državo vsikdar neglede na stav in postopanje napram nam, ko smo daleč od tega, da bi režim stranke kdajkoli mogli istovetiti s pojmom države same. Naš program je v obrisih označen v objavljenem proglašenju glavnega akcijskega odbora, podrobno izdelavo programa prepuščamo strankinemu kongresu, ki se bo v smislu statuta izveden podrobni organizaciji stranke širom cele države sestal v Beogradu iz predstavnikov vseh banovin države.

Kot politična stranka novih, mladih, borbenih ljudi iskrenih src in ustvarjajoče volje, stopamo v javnost z blagohotnim neprisljnim pozivom na združitev vseh zdravih narodnih sil v enoten stav borcev za svobodo, pravico in enakost vseh Jugoslovancev. Nikogar ne silimo, ker nismo stranka groženj in nasilja, vsakomur prepuščamo svobodno odločitev. Nikogar ne vprašamo, kaj je politično bil in kako je politično mislil pred vstopom v naše vrste, naše merilo je poštenost, iskreno mišljenje.

Nikogar ne zavračamo izvzemši onih, ki bi preračunano hoteli potom stranke zadostiti v škodo naroda svojim osebnim koristim. Takih ljudi ne rabimo, če pa bi se kakorkoli kdo izmed takih kdajkoli utihotal, bo energično takoj izločen. Stojec na načelu prave državljanske vzgoje in korenitega moralnega očiščevanja priznava tudi v stranki le eno avtoriteto in to je avtoriteta poštenosti. Naša pot je strma, brez zavojev v močvirja.

Imamo vero, smo optimisti, ker vemo, da je v narodu še dosti ljudi ravnih hrbtenic, čistih rok in utrjenih značajev. Politične brezbriznosti, zmigavanja z ramen in brezplodnega čakanja naj bo enkrat konec, bolj časa moramo sami stopiti nasproti. Kdor tako misli in hoče, naj se priključi, zora se bliža —

Za narod, kralja in državo!

Svetislav Hodjera,
narodni poslanec in predsednik
akcijskega odbora Jugoslovanske
narodne stranke:

Ustava in naš program

Čeprav mora biti vsakomur jasno, da se more naš program — ki je politično in gospodarsko, kakor tudi socialno povsem svobodni in popolnoma demokratičen — uresničiti le tedaj, če ne bo nasprotoval duhu sedanje ustave, smatram vendar za potrebno, da ob tej priložnosti še posebej poudarim, da je uresničenje naših načel, ki so tako draga narodu, z jamčeno prav s sedanjo ustavo.

Mnogoštevilna gospodarska in socialna vprašanja, ki jih je vrgla na površje gospodarska kriza, se ne dajo rešiti tako, kakor bi odgovarjalo narodnim interesom in kakor si narod želi, če ne bo v njihovo reševanje posegel narod sam po svojih svobodno izvoljenih poslancih.

Nastaja vprašanje, ali je danes sploh mogoče, da si narod svobodno izvoli svoje poslance? Ustava pravi: Da! Člen 54. ustave se glasi: »Narodno skupščino sestavljajo poslanci, ki jih voli narod svobodno s splošnim, enakim in neposrednim glasovanjem. ... Določbe o številu in volitvah narodnih poslancev predpisuje zakon.« Ustava ne pravi ne javno ne tajno, pač pa pravi svobodno in daje tako pravico narodni skupščini, da sklepe z zakonom, ali naj se svobodno voli javno ali tajno. Današnja vladajoča JRKD stranka smatra, da se svobodno more voliti javno, dočim naša stranka izrecno zahteva tajne volitve, ker je svobodno mogoče voliti le na ta način.

Člena 84. in 89. ustave prav tako pripuščata narodni skupščini pravico, da določi pri volitvah banovinskih svetovalecev in občinskih odbornikov tajno ali javno glasovanje. Pri občinskih volitvah je JRKD stranka že izvedla javno glasovanje na splošno zadovoljstvo svojih strankarskih interesov, verjetno pa je, da se bo istega sistema poslužila tudi pri volitvah banovinskih svetovalecev.

Naš program zahteva popolno svobodo združevanja, zborovanj in dogovorov, kar omogoča člen 13. ustave, ki se glasi: »Državlani imajo pravice združevanja, zbiranja in dogovarjanja v mejah zakona.« Z ozirom na to je zagrešila JRKD stranka omejitve pravice, ene najtemeljnejših pravic vsakega svobodnega državljanca.

Naš program zahteva svobodni tisk, ker mu daje pravico do nje ustava s svojim 12. členom, ki pravi: »Vsak sme svobodno v me-

Vse naše zahteve so zajamčene in izvršljive na podlagi ustave

jah zakonov izražati svoje mnenje s pomočjo besede, žive ali pisane, s slikami in drugimi primernimi sredstvi.« Kakor je razvidno iz tega, ustava ne prepoveduje svobodnega tiska, temveč ga dovoljuje, pač pa ga ne dovoljuje vladajoča JRKD stranka, ki noče izdati zakona o svobodnem tisku iz razlogov, ki so vsakomur znani.

Isto velja tudi glede občin in banovin, ki bi se mogle organizirati z najširšimi samoupravami, češar pa noče JRKD stranka.

Uresničenje tudi vseh drugih demokratičnih načel našega programa omogoča današnja ustava. Pač pa zavira njihovo uresničenje edine sedanja vladajoča stranka in naša dolžnost je, da omogočimo z dobro, močno in disciplinirano organizacijo čim večjega števila članov Jugoslovanske narodne stranke prihod v narodno skupščino čim večjemu številu pravih narodnih predstavnikov, ki bodo dali narodu popolno svobodo, ki mu bodo zagotovili vse njegove pravice, ki bodo zajamčile enakost vseh državljanov tako v dolžnostih, kakor tudi v pravicah in ki bodo popeljali narod k boljši bodočnosti in potrebnemu blagostanju.

Miloš P. Dragović,
narodni poslanec in tajnik akcijskega odbora Jugoslovanske narodne stranke:

Jugoslovanska mladina

je ves naš up, bodočnost in temelj močne, edinstvene Jugoslavije

Če čakajo mladino kateregakoli naroda ogromne in zelo težke naloge bodočnosti, se more to s polno pravico reči o jugoslovanski mladini, o akademski, srednješolski, kmečki in trgovsko-obrtniški.

Od ujedinjenja do danes je bilo storjenih mnogo, premnogo velikih in težkih napak v naši državni politiki. Predmet mnogih razprav so bile strankarske razprtije, plemensko-verske nestrpnosti in pokrajinske avtonomistične težnje. Zelo velika odgovornost za te napake pada na delo naših izrazitih politikov, ki so dajali politično-partizanskim uspehom prednost pred intencijami naše državne politike. Ne more se noben bivši politični človek in nobena bivša politična skupina izločiti iz te kratkovidne, neznosne in celo nelojalne, toda biveše, politične koncepcije.

Tako življenje živi ujedinjena Jugoslavija že polnih petnajst let in kaotično stanje ne kaže niti nobenega znamenja ali kake stopnje izboljšanja, niti ne namere, da bi se naši vodilni politiki vsaj v načrtu oprijeli konstruktivnega dela na ureditvi skupnega političnega gledanja na razmere in dejstva v državi.

Edini zdravnik tega neurejenega in kaotičnega položaja more biti le mladina, katere naloge so danes zelo težke, ker mora v prvi vrsti popravljati grehe političnih prednikov in raznih teženj. Časi so zelo težki, vendar pričakuje jutrišnji dan od mladine brezpogojno požrtvovalnost, premišljeno in hladno opazovanje stvari, ker po poti, po kateri se je hodilo do-

slej, ni več mogoče, niti se še sme hoditi.

Izgajevanje vseh plemenskih sporov, verske nestrpnosti in političnega antagonizma je izredno težka naloga, ki pa je vendar mogoča in ustvarljiva! To je naloga naše mladine, ker njej moramo popolnoma zaupati in v njo verovati ter pričakovati, da bo izbrisala vse nepotrebne in škodljive teme v cilju asanacije našega skupnega političnega življenja.

Ne črtamo plemenske individualnosti, vendar pa nočemo in apeliramo tudi na mladino, da ne dovoli, da bi se položaji, službena mesta in razne funkcije podeljevali po plemensko-verskem in staro-strankarskem ključu, temveč da se omogoči s polno pravico do tekmovanja vsem Srbom, Hrvatim in Slovencem podeljevanje mest v državni in samoupravni službi z upoštevanjem izobrazbe in zmognosti.

Samo zdrava in borbeno mladina more iznesti to težko vprašanje na svojih plečih, kar pričakujeta država in nacija od nje s polno upravičenostjo, ker sta prepričani, da bo storila vse to nepristransko in kakor je zaželeno.

Z ozirom na vse to naslavljam ta skromni apel jugoslovanski mladini vseh treh plemen in veroizpovedi ter jo prosim, naj ji ne bo žal truda, niti energije in požrtvovalnosti, da sedaj, ko je še čas, izvrši svojo, po usodi dodeljeno in nalogo in delo, da bi imela urejen položaj in olajšane razmere takrat, ko bo poklicana in bo prišla, da prevzame na sebe breme državne skrbi in narodnih zadev.

Vsi Jugoslovani!

Strnite se v mogočne vrste Jugoslovanske narodne stranke, da si skujete boljšo bodočnost!

Dr. Milan Metikoš,
narodni poslanec, član akcijskega odbora Jugoslovanske narodne stranke in predsednik poslanskega Jugoslovanskega narodnega kluba:

Za narodne pravice

ki so našemu narodu poleg ljubezni do kralja in domovine najsvetejše na svetu

Naša ustava z dne 3. septembra leta 1931. predvideva narodu vse narodne pravice, ki se morejo narodu po zakonih zagotoviti. Po ustavi se more izdati tudi zakon o svobodi tiska in zakon o zborovalni svobodi, kakor tudi zakon o volitvah narodnih poslancev tudi za vse volitve v samoupravna telesa po tajnem volilnem postopku. Izda se lahko tudi zakon proti korupciji, kakor tudi zakon o sanaciji našega narodnega gospodarstva ter vsi zakoni, ki so potrebni za revizijo socialne zakonodaje po načelih socialne pravičnosti. Enako se lahko izdajo tudi potrebni zakoni za reorganizacijo naše administracije, da bo postala enostavnejša in cenejša seveda pa boljša. Končno se morejo izdati vsi zakoni, ki so narodu potrebni za njegov razvoj v političnem in gospodarskem, kakor tudi socialnem pogledu, samo treba je imeti za to dovolj krepke in dobre volje.

Velika »vsedravnica« JRKD stranka, ki se od lani imenuje Jugoslovanska nacionalna stranka, ima v narodnem predstavništvu nad 90 odstotkov narodnih poslancev in senatorjev ter bi mogla, če bi le hotela, izdelati in izdati nujno vse one zakone, ki jih narod zahteva. Ta nacionalna stranka bi mogla kot vladna stranka izdati tudi zakon o svobodi tiska in zakon o tajni volilni pravici za vse volitve, mogla pa bi dati narodu tudi vse ostale potrebne zakone za njegov politični, gospodarski, socialni, zdravstveni, prosvetni itd. razvoj, samo če bi hotela. Le od njene volje je odvisna izdaja zakonov proti kartelom, katerega bi mogla nuditi z nekoliko dobre volje že v nekaj dneh. S ciljem varčevanja v državnem proračunu bi mogla izvesti tudi reorganizacijo celotne uprave, izvršiti revizijo upokojencev in pomagati narodu tudi s tem, da zakonito izvede zamenjavo bankovcev oziroma žigovanje denarja, s čimer bi se ugotovilo, kje se ta denar prav za prav skriva in kdo ga skriva ter da se točno izdelajo sezname, koliko denarja je izven prometa in koliko se ga je našlo pri posameznih osebnostih ali pravnih telesih.

V zvezi s tem bi mogla nacionalna stranka tudi izdati zakon o vpisovanju notranjega posojila in ves oni kapital, ki bi se našel pri zamenjavi bankovcev ali pri žigovanju denarja izven prometa, pritegniti v to posojilo kot državno posojilo za javna dela. Na ta način bi se dobilo nekaj milijard dinarjev za javna dela po vseh banovinah, s čimer bi prišlo do dela in kruha tudi vseh stoosemdesettisoč brezposelnih delavcev in zasebnih nameštencev, ki bi postali ob strani ostalih sodržavljancev močnejši konzumenti in bi tako postalo gospodarsko življenje v vseh strokah in panogah živahniješe. Takrat bi oživelo vse narodno gospodarstvo, ker bi se okrepila izmenjava dobrin že doma, kar bi zvišalo tudi cene naših domačih izdelkov in pridelkov zaradi večje, naraščajoče uporabe.

V naši državi imamo okrog 7 milijard kmečkih dolgov, katerih izplačilo bi se dalo rešiti na ta način, da bi se upoštevala pri izplačilu ona valuta, ki bi bila v času izplačila upravičena, ker, če se je nekdo zadolžil za nakup na pr. krave za znesek 10.000 Din, bi moral vrniti samo toliko, kolikor je krava, katero je kupil z naje-

tim posojilom, vredna danes, v času vračanja posojila. Pravičnost zahteva, da se v pogledu elementarnih neprilik zaščiti oni, ki je v narodu najslabotnejši in zato naj bi se izdal zakon, ki bi pravično rešil popolno razdolžitev kmetov.

To vse bi mogla rešiti »vsedravnica nacionalna« stranka, če bi le hotela. Toda ona je poskrbela, da smo dobili volilni zakon o volitvah narodnih poslancev na tak način, da se vrše volitve z javnim glasovanjem. Dalje je izdelala zakon o občinah tudi z javnimi volitvami občinskih odbornikov. Ta nacionalna stranka je prinesla tudi društveni zakon, ki omejuje možnost ustanavljanja strank in hkrati zborovalno pravico. Jugoslovanska nacionalna stranka, ali kakor se je prej imenovala JRKD, že več let deluje z nad 90 odstotno večino članov narodnega predstavništva in še do danes ni smatrala niti za potrebno, da bi izdelala tiskovni zakon, ki bi dopuščal vsaj toliko tiskovne svobode, kolikor je je dajal tiskovni zakon iz leta 1925., čeprav bi mogla po določilih ustave z dne 3. septembra leta 1931. izdati zakon o tiskovni svobodi. Zakaj ne izdati tega potrebnega zakona, zakaj je prinesla volilne zakone z javnim volilnim postopkom, zakaj ne izda zakona o progresivnem obdavčenju napram dohodkom in premoženju, kakor tudi ne raznih drugih narodu potrebnih zakonov, ve ona sama in bo zato prejela za svoje delo ali nedelo od naroda pravo priznanje.

Iz narodnih skrbi in težav je vzniknila Jugoslovanska narodna stranka, ki ima v narodni skupščini deset narodnih poslancev v svojem poslanskem klubu. Jugoslovanska narodna stranka je dobila po zakonu pravico, da se kot politična stranka organizira v vsej državi. In sedaj se vrši vpisovanje članov ter se ustanavljajo njene krajevne in sreske organizacije po vseh srezih v državi.

Jugoslovanska narodna stranka je danes edina opozicijska stranka, ki organizira narod za

borbo za njegove narodne pravice. Narodu je težko, toda narod se organizira zato, da bo preko svojih organizacij dosegel uresničanje vseh svojih pravic za boljše življenje in boljšo bodočnost, ker nacionalna stranka ima za se-

daj edino zadovoljstvo, da vlada nad narodom.

Poslanski klub Jugoslovanske narodne stranke prireja križem naše države med narodom shode in konference, na katerih tolmači in razlaga narodu program Jugoslovanske nar. stranke, narod sam pa se povsod v množicah enodušno zgrinja v vrste Jugoslovanske narodne stranke vse od Vardarja do Triglava, ker vidi, da nihče drugi ničesar ne ustvarja za njegovo boljšo bodočnost. Ker se pa nikoli in nikjer še nič ni izvršilo samo ob sebi, bo narod preko svojih organizacij poskrbel, da se izvrši vse, kar je potrebno za njegovo boljšo bodočnost.

Zato naj se vsak, ki želi pomagati pri uresničenju programa Jugoslovanske narodne stranke, postavi v vrste organizacij te stranke in naj doprinese one žrtve, ki so potrebne za napredek narodne stvari! Narodni pregovor pravi: »Vsak je sam svoje sreče kovač!« — a Jugoslovanska narodna stranka nima v svojih vrstah niti bogatinov, niti bivših ministrov, niti ne razpolaga z velikimi dnevniki in listi z znatnimi dotacijami, niti nima velikih fondov in avtomobilov za svoje gibanje. Pač pa ima polno zavest, da bo narod z lastnim trpljenjem in trudom preko svojih organizacij Jugoslovanske nar. stranke ustvaril svojo boljšo bodočnost!

In v tem znamenju naprej v borbo za narodne pravice!

Dajte narodu javna dela, da pride do kruha in zaslužka ter da se poživita trgovina in obrt

Dr. Stjepan Bačić,
narodni poslanec stubiškega okraja in podpredsednik Glavnega akcijskega odbora Jugoslovanske narodne stranke:

Za rešitev perečih socialnih problemov

in za zdrav, demokratičen in parlamentaren režim se borimo

Jugoslovanska narodna stranka je zares po svojem programu, še bolj pa po svoji sestavi prva resnično jugoslovanska stranka.

Prepričan sem, da bo z ozirom na današnje razpoloženje naroda zbrala v svojih vrstah večino kmetov, delavcev, obrtnikov in poštene inteligence Srbov, Hrvatov in Slovencev v vseh krajih in tako dala zdravo podlago za res zdrav, demokratičen in parlamentaren režim v Jugoslaviji.

Gotov sem, da ta politični proces ne bo potreboval niti preveč časa za zmago — in da te zmage ne bodo mogli preprečiti niti ostanki starih strank in politikov, niti ne sedanje režimske stranke.

Naloga našega bodočega režima bo reševanje ne le političnih problemov v duhu absolutne enakosti in enakopravnosti vseh Jugoslovancev na podlagi spoštovanja naših svetlih plemenskih karakteristik in tradicij, s čimer bi se položil temelj onemu duševnemu zblizanju, medsebojnemu spoštovanju in skupnosti interesov kot predpogoju za resnično ustvarjanje jugoslovanstva — temveč tudi reševanje perečih socialnih problemov.

Ti socialni problemi so stopili v povojnem času v vseh državah zaradi spremenjenih gospodarskih življenjskih pogojev v prvo vrsto in je izzvala tudi pri nas okoliščina, da ti problemi za narodne delovne množice še niso dovolj rešeni, globoko nezadovoljstvo delovnih malih ljudi z današnjim stanjem in režimom, ki ga vzdržuje.

Ta režim je, čuteč potrebo, reševati te probleme, ustvaril v resnici celo vrsto tako imenovanih »socialnih« zakonov — vendar pa

ti zakoni niso dosegli svojega namena, ker so se pokazali že v svoji temeljni zamisli kompromisne, nedosledne in protislovne, njihovo praktično izvajanje pa daje priložnost korumpirani birokraciji, da prav socialno najslabotnejše protisocialno izkorišča.

Ne čudim se neuspehom te socialne zakonodaje, ker je pravilno izvajanje zakona odvisno od objektivnega in v socialni borbi nevtiralnega režima, vsi dosednji režimi pa so imeli glavno oporo v veka kapitalizmu.

Naša stranka ne prinaša v svojo borbo tega bremena obveznosti in obzirnosti napram komurkoli, najmanj pa napram kapitalističnemu in pogosto anacionalnemu razredu naše družbe.

Imela pa bo dovolj moči in volje, da reši vse te nujne in pereče probleme v korist delovnega ljudstva, prištevajoča semkaj tudi pošteno inteligenco, ki se že davno več ne prištevava h »kapitalističnemu« razredu.

Če bomo tako pravilno rešili socialne probleme, si ne bomo pristašev le pridobili, temveč jih bomo trajno obdržali in navezali k sebi, kar nam bo dalo ono stabilnost in silo, ki ju potrebujemo, da bomo mogli zares oživitviti vse velike reforme, ki se od nas upravičeno pričakujejo.

Slovenija, v kateri so se ti socialni problemi že od nekdaj tretirali in reševali v naprednem duhu v korist delovnega ljudstva in ki ima v tem pogledu dokaj izkušenj, bo dala tudi naši stranki dobre, vredne sodelavce, ki so potrebni za reševanje teh problemov.

Dr. Nikola Kešeljević,
narodni poslanec iz Črne gore in tajnik akcijskega odbora Jugoslovanske narodne stranke:

Izmena generacij

Novi, čisti in pošteni borci bodo v bodoče vodili usodo Jugoslavije

Še nikoli ni bilo v zgodovini večjega prepada med dvema pokolenjima, kakor je danes. Razdajanje med predvojno in povojno generacijo znaša dvesto let, kar je neizogibna posledica vojne. Ta je v vseh državah in narodih vir velikih sporov, spopadov in zapletov. Stare, predvojne generacije se drže zastarelih pojmov in metod ter se krčevito oklepaio oblasti, kolikor je že niso izgubile. Nove generacije, mlajše in energičnejše, pa že v mogočnem pohodu zavzemajo pozicije in jemljejo vodstvo v svoje roke.

Ni več daleč dan, ko bodo odšli stari politiki in njihove metode v arhiv in jih bodo zamenjale nove, sveže in svobodne moči, grupacije in ljudje.

Ta proces je v naši državi in narodu v polnem razmahu in prepričan sem, da bodo šele z izmenjavo ljudi nastopili pri nas red, stvarno delo in napredek ter da bomo vse dotlej, dokler se to ne bo končalo, cepetali na istem mestu.

Ustanovitev in gibanje Jugoslovanske narodne stranke sta v naši domovini po vojni prvi zdrav in svež pokret, ki jasno izraža novi duh in nove smernice, katerih nihče in nič ne more preprečiti. Naš pokret je hudournik, ki bo kaj kmalu odnesel vso nesnago in gnjilobo z obraza naše domovine in popeljal naš narod k boljši, svetlejši bodočnosti in napredku.

V tem imajo veliko vlogo bratje Slovenci, ki bodo izpolnili s svojo treznostjo, poštenostjo in zmožnostjo za organizacijo enega glavnih pogojev, da se bo ta proces čim prej zaključil.

Zato naprej, bratje borbaši iz lepe Slovenije, da skupno vsi iz vseh krajev dosežemo in ustvarimo cilje in ideale Jugoslovanske narodne stranke!

Narod si želi izbirati svoje predstavnike sam in po lastni želji

Josip Stažić,
narodni poslanec za petrinski srez
(Savska banovina) in tajnik akcijskega odbora Jugoslovanske narodne stranke:

Hrvaško vprašanje

je le mrtev plod političnih
metod in ga zato narod
ne pozna

Naše politično življenje je našlo za vse svoje neuspehe ono sveto-pisemsko — jagnje Božje, ki odjemlje grehe sveta, le da v tem primeru ne gre za eno samo jagnje, temveč za premnoga jagnjeta.

Ne vem, koga naj bi obdolžili in ugotovili kot krivca tega izvirnega greha v dobi po našem ujedinenju, vem pa to, da ni tukaj le Adam, temveč Adami, žal jugoslovanski.

V čem je stvar? Kdo si je izmislil hrvaško vprašanje? Kakšne so posledice tega izmišljenega demona?

Hrvati smo prvi med Jugoslovani začeli jugoslovanstvo. Ljudovit Gaj je s svojim ilirskim književnim gibanjem položil prve temelje jugoslovanske ideologije. Nesmrtni Strossmayer je sezidal temelje, na katerih danes počivata Jugoslavija in jugoslovanstvo. Vsa naša plemena, Srbi, Hrvati in Slovenci, so napela vse svoje moči in sile, da se ta zgradba čim prej ustvari. Bratje Srbi so imeli srečo, da so k uresničenju te ideje doprinesli največ in to ne le v krvi, temveč tudi v nadčloveškem trpljenju za to idejo. Hrvati in Slovenci niso imeli priložnosti, da bi pokazali, koliko so pripravljeni pomagati in žrtvovati za uresničenje te ideologije.

Nesmrtna dr. Ante Radić in njegov brat, ljubljene našega hrvaškega plemena, sta ustanovila leta 1904. kmečko stranko in sta v njenem programu napisala naslednje prve vrstice: »Srbi, Hrvati, Slovenci in Bolgari so en narod in njihova težnja je, da se nekoč združijo v eno državo. Današnja Srbija in Bolgarsko smatramo za bratski državni.« Vemo, da se je

okrog tega programa zbralo celotno hrvaško pleme z 90%. Kljub vsemu temu so si politična pokvarjenost in politični pokvarjenci izmislili hrvaško vprašanje, s katerim bi radi opravičevali svoje lopovščine in neuspehe. Da niso bili vsi Srbi, vsi Slovenci in vsi Hrvati dobri in poštenjaki Jugoslovani, ne bi mogli nikdar ustvariti Jugoslavije. Res je, da so Hrvati v tej državi najmanj zadovoljni, toda v tem dejstvu ni treba iskati vzroka hrvaškega vprašanja, temveč nasprotno v politični pokvarjenosti. Trdim, da ne bo, če se odstrani vse, kar razdružuje ne le Hrvate, temveč tudi Srbe in Slovence, torej vse Jugoslovane, nič več obstajalo hrvaško vprašanje in da bo vsak, ki bi le omenil hrvaško vprašanje, smatran za nespametnega.

Korupcija, slaba administracija, partizanstvo in politična sebičnost so ustvarile imaginarno pošast, ki se imenuje: hrvaško vprašanje. Isti demon politične pokvarjenosti prav tako ustvarja tudi druga mnenja: češ, da so Srbi za Veliko Srbijo, Slovenci pa da hočejo ostati samo Slovenci. Če pa stopimo med široke narodne plasti brez srbske, hrvaške ali slovenske razlike, vidimo, da med njimi prav nihče ne postavlja niti srbskega niti hrvaškega in niti slovenskega vprašanja in da so vsi dobri Jugoslovani. Pač pa slišimo bolesterne vzdihne proti korupciji, slabi upravi in proti ničvrednim ter pokvarjenim političnim sebičnejšem. Če hočemo čisto jugoslovanstvo, ne smemo in nečemo jadikovati, temveč čistiti Jugoslavijo vseh krivih prerokov z našim mogočnim geslom:

»V borbo za boljšo bodočnost!«

Vojin Puljević,

direktor »Borbe«, publicist in član glavnega akcijskega odbora Jugoslovanske narodne stranke:

Naprej, zastava Slave!...

Jugoslovansko bratstvo poganja
nove vezi, ker sta le v edinstvi
moč in rešitev

Mladim političnim generacijam v dravski banovini, naši lepi Sloveniji, ki pokretajo »EDINOST« in vstopajo aktivno v parlamentarno življenje Jugoslavije, daje vse priznanje vsak dober Jugoslovani, najsi bo Šumadinec ali Zagorec, in navdušeno izteza roke v bratski objem.

»EDINOST« bo onl veliki svetilnik, ki naj razsvetli parlamentarno mračnost naše domovine navdušenim Slovincem, ki so komaj pričakali oni trenutek, ko bodo vstopile v parlamentarno areno Jugoslavije nove in sveže generacije, orientirane v resničnem rodoljubju in političnem poštenju, prepajene z duhom svobode, pravičnosti in edinstva vseh Jugoslovancev.

Priznati se mora, da so bile dosedanje politične stranke, vznikle v svojih pokrajinah, preslabotne in prešibke, da bi mogle nositi na svojih ramah pravilni parlamentarni položaj Jugoslavije. V jugoslovanski parlament so prihajale s

svojimi političnimi tovariši, ki pa so jim bili ogromna ovira in zapreka v njihovem delu.

Zato je bilo potrebno, da pridejo nove stranke, novi ljudje, nove ideje in nove poti! In prišli so! Ustanovila se je Jugoslovanska narodna stranka, ki zahteva, da se parlamentarno življenje usmeri po poti nacionalnega in socialnega preporoda. Slovenci so prišli in še vedno prihajajo k tej stranki. Njihov izraz bo »EDINOST«.

Med vsemi našimi pokrajinami so najaktivnejše mlajše generacije v Sloveniji, kadarkoli postane aktualno vprašanje dela na jugoslovanskem nacionalizmu in na nacionalnem preporodu. Najbolj mnogoštevilno je bilo članstvo narodnih organizacij prav v Sloveniji. To je dokaz, da teže mlajše generacije k preporodu in agilnosti. Toda te organizacije so izven parlamentarnega življenja in izven strank, ureditev kake

države pa se da izvesti le s pomočjo parlamentarnega dela.

Slovenci, Vi, ki ste prepojeni z duhom jugoslovanskega nacionalizma, Vi, ki se navdušujete nad lepoto in veličino svoje domovine, Vi, ki iskreno želite i nacionalni i socialni preporod naše močne Jugoslavije, Vi, ki hrepenite po pravilnem in poštenem parlamentarnem redu in delu svoje države, Vi, ki ste za visoko načelo: svoboda, pravičnost in enakost vseh Jugoslovancev, Vi, ki ste že pogumno stopili pod zastavo Jugoslovanske narodne stranke — Vi vsi razširite svoje vrste in povečujte svoj krog z novimi pionirji one silne ideje, ki jo bo uresničila Jugoslovanska narodna stranka! Oklenite se iskreno in pristrčno svoje »EDINOSTI«, ki bo vir in luč nove svetlobe in s to lučjo boste preganjali črni mrak

S pridružitvijo programu Jugo-

slovanske narodne stranke stopate v vrste onih borbašev, ki bodo čvrsto ponesli veliko narodno idejo duševnega in parlamentarnega edinstva vseh Jugoslovancev k zmagi, in ta ideja ni nič manj pomembna od one vojaške ideje edinstva, ki jo je naš narod že uresničil.

Jugoslovanska narodna stranka ne stopa v parlamentarno življenje s političnimi dolgi in obveznostmi napram posameznikom, kakor Jugoslovanska nacionalna (JRKD) stranka. Naša stranka se bo mogla svobodno in hlabro lotiti izvajanja svojih idej in načel, ker nastopa z novimi ljudmi, s svežimi generacijami in s svobodnimi načeli.

Slovenci, Vi, ki vstopate v borbo za boljši parlamentarni red in poštenje politično življenje, boste imeli volno upravičenost d krepkega vzklila: »NAPREJ, ZASTAVA SLAVE!«

Proti korupciji

Organ naše stranke »Borba« v Beogradu je objavila v svoji zadnji številki naslednje interpelacije in govore naših poslancev v narodni skupščini ob priliki velike begluške afeze, s katero je bila državna blagajna oškodovana za ogromne vsote:

Interpelacija poslanca g. Dragovića.

G. Miloš Dragović, narodni poslanec, je naslovil na g. kmetijskega ministra glede afeze z odkupom begluških posestev v Bosni in Hercegovini naslednjo interpelacijo:

»Že je prodrla v javnost, naravno ne preko tiska, sramotna in umazana afera, ki tangira Vam podrejeno ministrstvo. Državna blagajna je oškodovana. Vsi člani komisij so v preventivnem zaporu. V to afero so vmešani tudi nekateri gg. narodni poslanci in nekateri advokati, prav tako pa tudi agrarni direktorji.

Ker sem prepričan, da Vam je stvar znana, si dovoljujem staviti Vam z ozirom na potrebno obvestilo narodne skupščine naslednja vprašanja:

1. Kaj ste ukrenili, da vsi odgovorni ne uidejo kazenski odgovornosti?
2. Kaj ste ukrenili, da zavarujete škodo, ki je bila povzročena državi s takim koruptivnim poslovanjem?

Prosim, da mi izvolite na to interpelacijo odgovoriti ustmeno v narodni skupščini.

Za to interpelacijo zahtevam nujnost in prednost, kar bom ustmeno obrazložil v narodni skupščini.

*

Ker se je ob priliki te afeze zahtevalo, da se izroči sodišču narodni poslanec Husejin Kadić, član JRKD, se je razvila 21. februarja v narodni skupščini velika diskusija, ali naj se Kadić izroči sodišču ali ne. Ob tej priliki so narodni poslanci Jugoslovanske narodne stranke razvili najgorčnejšo borbo za zaščito države pred korupcijo.

Njihove govore objavljamo v izvlečku:

G. dr. Nikola Kešeljević.

— V teh težkih momentih, ko afera, o kateri se razpravlja, ni edina, ni časa, da s tega mesta skrbimo, da se to popravi in da se dobi nekak vtis, da ste vi in kraljeva vlada to postopanje ustavili in da ga želite iztebiti pri korenini. Te izjave s tega mesta ne bodo rdile pozitivnega rezultata.

— Temveč, kadar boste Vi prišli na vlado, dostavlja narodni poslanec g. Dragić Semelić.

— Da doživite in vidite! odgovarja g. dr. Kešeljević in nadaljuje:

— Ko se je tukaj glasovalo o zakonu o likvidaciji agrarne reforme v Bosni in Hercegovini, sem bil edini poslanec, ki je glasoval proti. Rekel sem, da sem za končno in definitivno rešitev tega vprašanja, vendar pa sem tudi naglasil, da se bo tukaj ustanovil nov vir za afeze in da se bodo zemljišča, ki so vredna 50 Din, prodajala po 500 Din. Kakor vidite, sem bil prerok, toda slab. Zemlja se ni prodajala po 50 Din za 500 Din, temveč za 100.000 Din.

V teh 14. letih izvajanja agrarne reforme se ni našla pot niti način, da bi se definitivno rešil agrarni problem, za katerega imamo dve veliki obljudi. Prva je obljudba blagopokojnega kralja Petra Velikega Osvoboditelja, ki je rekel, da mora zemlja pripadati onim, ki jo obdelujejo in pa da bodo dobrovoljci nagrajeni z zemljo. Kaj se je storilo od izdaje zakona o likvidaciji agrarne reforme do danes? Storičeno je bilo to, da se je ustavilo reševanje tega vprašanja, reševalo pa se je tam, kjer je bila korupcija. V katerikoli okraj greste, boste našli strankarske eksponente, zlasti v severnih krajih naše domovine, ki delujejo na tem, da ostanejo oni, ki so dobili zemljo, brez zemlje, prav tako pa boste našli tudi na množice dobrovoljcev in vstašev, ki še do danes niso dobili niti pedi zemlje. Njihova vprašanja niso rešena, ker je bila proti temu vložena pritožba, vse to pa se dela zaradi ljudi, katerim je treba dajati sinekure. To vprašanje ni bilo rešeno zato, ker se dobrovoljska uverenja rešujejo polnih 14 let in jih je bilo v teh 14 letih rešenih vsega skupaj komaj 50%.

G. dr. Kešeljević navaja nekaj primerov rešitev dobrovoljskih uverenj, da pokaže svoje navedene trditve. Navaja g. Miloša Ludajića iz Sente, preko katerega se, po besedah g. Kešeljevića, rešujejo vsa dobrovoljska vprašanja. G. dr. Kešeljević pravi, da je g. Ludajić med drugim tudi upravitelj neke zapuščinske mase, ki je vredna 1.900.000.

— To, kar se je zgodilo v Bosni, pravi na koncu g. dr. Kešeljević, še ni nič napram onemu, kar se tamkaj dela že 14 let. Poleg te afeze je tudi velika afera v vprašanju gozdov v tej Bosni ponosni. Skupina 125 naših tovarišev, narodnih poslancev je razkrila afero, o kateri so bile celo vložene interpelacije, vendar pa do danes na nje še ni in ne bo nihče odgovoril. Pred dvema letoma je bila tukaj v skupščini dvakrat vložena in-

terpelacija glede korupcijske afeze v beograjski občini.

G. dr. Kešeljević govori o vprašanju tiska in pravi, da se take afeze ne bi pojavljale, če bi bil tisk svoboden. Če bi obstajala svoboda tiska, bi posamezniki dobro premislili, ali vrše povere in zapravljajo državno in narodno imetje.

Dalje govori g. dr. Kešeljević o razpravi v finančnem odboru in pravi, da je bilo ob tej priložnosti naštetih več primerov, da prejemajo razni strankarski eksponenti po več plač, ki dosegajo tudi višine do 200.000 Din, in vendar jim nihče nič ne more. Govornik opozarja na nedavne dogodke v Franciji in pravi, da je francoski narod zrušil v kratkem času pet vlad drugo za drugo zaradi Staviskijeve afeze, pri nas pa se dajejo, po besedah g. dr. Kešeljevića, samo prazne izjave, da se bo temu napravljal konec.

Na koncu zahteva g. dr. Kešeljević, da se uvede smrtna kazen za vse one, ki si protipostavno laste in jemljejo državno premoženje in da se naj ta kazen izvaja zlasti na onih, ki stoje na višjih mestih.

G. Dragutin Perko.

G. Perko pravi, da primer Husejina Kadića ni edini, da bi bilo treba govoriti samo o njem. Pravi, da je še mnogo takih podobnih afer, o katerih pa se ne govori. Navaja nekatere »beograjske« afeze, ki so prizadele, po njegovih besedah, državi veliko škodo.

— Kradlo se je gospoda, povsod, nadaljuje g. Perko, i v Beogradu i v Zagrebu. Kradlo se je, gospoda, kakor je dobro povedal neki minister, še od Ramzesa Prvega in se krade tudi danes.

G. Perko pravi, da bo glasoval za predlog, da se izroči g. Kadić sodišču in da pričakuje, kakor to pričakuje tudi vsa država, najstrožji zakon proti korupciji. Ta zakon, pravi g. Perko, mora biti oster, kakor zakon o zaščiti države in kakor proti vohunstvu.

— Tako je! odobravajo narodni poslanci.

— Sicer, pravi g. Perko, ne bo vere in zaupanja v pravičnost, poštenost in moralno.

G. Miloš Dragović.

G. Dragović je zadovoljen, da se je danes »načela« veriga korupcije in da so vsi za to, da se to zlo zdravi sistematično. Zahteva, da se po zakonu o korupciji preišče izvor bogastva vseh javnih delavcev od osvobođenja do danes. Pravi, da se med narodom govori, da imajo skoraj vsi višji uradniki v Beogradu svoje palače in zahteva zato, da se zlo zdravi pri korenini.

Omenja primer, ko je bil podeljen nekemu premogovniku pri Varaždinu državni kredit v znesku 4.000.000 Din pod pogojem, da dobavi ta rudnik državi premog v vrednosti omenjene vsote, češar pa premogovnik še do danes ni storil in ni dobavil še niti vagona premoga, dočim je posojilo 4.000.000 Din tako rekoč propadlo.

G. dr. Milan Metikoš.

G. dr. Milan Metikoš poudarja razliko med predlogom zakona, ki je šel skozi narodno skupščino in med predlogom, ki ga je izdelal odbor za proučevanje teka zakonskega predloga. Tudi on se zadržuje na vprašanju, kako je mogel biti Husejin Kadić odborov poročevalec in kako je mogel izposlovati, da je narodna skupščina odobrila ono, kar je prav on želel.

Trdi, da je g. Kadić sodeloval tudi pri izdelavi pravilnika za izvajanje tega zakona. Citira neki akt glavnega odbora »Gajreta«, ki se nanaša na dobivanje begluških obveznic po tem zakonu in iz katerega je razvidno, da gre do člani »Gajreta« na roko interesantom za

te obveznice pod pogojem, da ostane »Gajretu« od prejete vsote 5%. To je bilo vse mogoče, ker je sedel g. Kadić v tej ustanovi kot podpredsednik.

Nato gre govornik še dalje in trdi, da je g. Kadić preko šefa kabineta g. bana drinske banovine diktilal okrajnim glavarjem v tem vprašanju in da je šef kabineta v beograjskem kmetijskem ministstvu forsiral to stvar, ker je šlo za muslimanske siromake, katerim je bilo treba poslati denar pred Bajramom (pred prazniki, op. ur.). G. dr. Metikoš omenja neko pismo muslimanskih narodnih poslancev, izvmiši g. Salih Baljića, ki ima ultimativni značaj.

G. dr. Stjepan Bačić.

G. dr. Stjepan Bačić zamerja, da se nekateri predlogi zakonov obravnavajo in odobrujejo v vsej naglici in da narodna skupščina ne posveča dovolj pozornosti sami tehniki izglasovanja. Kakor vsi govorniki doslej, se tudi on izjavlja za to, da se narodni poslanec Hussein Kadić izroči sodišču.

Govori narodnih poslancev Jugoslovanske narodne stranke, ki jih objavljamo tako skrajšane, so napravili globok vtis na navzoče poslance večine, kakor tudi na prepolne galerije v skupščini.

Iz vrst naših voditeljev in borcev

Da se bomo mogli uspešno in s pridom lotiti težkega dela za izpolnitev velikega in obširnega programa naše Jugoslovanske narodne stranke, je predvsem pogoj, da se temeljito spoznamo in si odkrito pogledamo v oči. V vodstvu in parlamentarnem zastopstvu naše stranke stoje veliki možje najčistejše, borbene, nesebične in junaške preteklosti, ki niso nikdar niti za trenutek pomišljali in oklevali na svoji ravni, ostro začrtani poti k najsvetlejšim svojim in narodnim ciljem. Naši voditelji so na svojo svetlo preteklost lahko ponosni, z njimi pa delimo ta ponos tudi mi, ker se zavedamo, da nam je prav on najtrdnjše jamstvo, da nas bodo naši prvoboritelji zanesljivo popeljali k izpolnitvi vseh naših želja, potreb, hrepenenj in najvišjih ciljev. V ta namen bomo objavljali v našem listu po vrsti slike in življenjepise naših vodnikov in vrlih narodnih borcev.

Svetislav Hodjera

G. Svetislav Hodjera, narodni poslanec in predsednik glavnega akcijskega odbora Jugoslovanske narodne stranke, je bil rojen dne 12. novembra leta 1888. v Nišu, kjer je končal tudi ljudsko šolo in gimnazijo ter maturiral leta 1907. Nato je absolvirao pravne nauke na beograjskem vseučilišču in trgovsko visoko šolo v Parizu. Že od svoje zgodnje mladosti je kazal velike organizatorične zmožnosti in je bil zelo družaben ter izredno priljubljen med svojimi tovariši in znanci.

V balkansko vojno leta 1912. je vstopil kot narednik-dijak. V turški in bolgarski vojni se je odlikoval s svojo hrabrostjo in junaštvom v slehernem važnem trenutku. Po končanih balkanskih vojnah je nastopil svoje redno službeno mesto kot konzularni uradnik pri srbskem konzulatu v Pragi.

Čim so bili prekinjeni diplomatski odnosi z Avstro-Ogrsko, se je vrnil v zunanje ministrstvo v Niš, kjer je bil nameščen v ministrstvu samem, ker so bili uradniki diplomatske stroke oproščeni vojaške službe. Ta odločitev pa ga ni niti najmanj veselila in je kljub prigovarjanju in proti volji takratnega predsednika vlade in zunanjega ministra pok. Nikole Pašića zapustil svoje mesto ter odklonil vojaško oprostitev. Odšel je v svoj polk z željo, da se bori s svojimi starimi tovariši za domovino in da deli z njimi vse zlo in dobro vojne.

Za svojo osebno hrabrost v vojnah je bil odlikovan s srbskimi redovi: s srebrno in zlato svetinjo za hrabrost, z Belim orlom z meči in s Karadjordjevo zvezdo z meči, dalje z bolgarskim redom in dvakrat s francoskim vojnim križem.

Na solunski fronti je spoznal pomen letalstva v vojni in je takoj odšel v letalsko šolo. Po končani šoli je hrabro sodeloval pri vseh letalskih akcijah. Na izvidniškem poletu okrog Crne reke je bil dne 24. decembra leta 1916. nevarno ranjen s strelom iz strojne puške v boju s sovražnimi letali. Bil je tako prvi srbski ranjenec v zrak. Naš vrhovni poveljnik na solunski fronti, takratni prestolonaslednik Nj. Vel. Aleksander je ne-

posredno odlikoval Svetislava Hodjera s Karadjordjevo zvezdo z meči.

Za svojo letalsko hrabrost in za točno izvrševanje poverjenih mu nalog je bil trikrat pohvaljen na solunski fronti in sicer:

1. Od šefa francoske misije za zvezo s srbsko vojsko, polkovnika Douchea dne 5. novembra leta 1916.

2. Od poveljnika I. armade vojvode Živojina Mišića dne 19. aprila leta 1917. Ta naredba je bila sporočena vsem oddelkom I. armade in se glasi:

»Rezervni kapetan II. razreda Svetislav Hodjera, izvidnik eskadrile F. 398 I. armade je ocenjen od svojih predpostavljanih starešin kot eden naših najboljših, energičnih, zelo vestnih in zvestih izvidnikov. Poleg tega je zelo zanesljiv in hraber. Izvršil je več artiljerijskih reglaz in poizvedovanj na fronti I. armade v splošno zadovoljstvo.

Kljub očitnemu dejstvu, da letalo, s katerim je izvrševal odredbe mu naloge, ne more služiti kot bojno letalo, se vendar ni bal in ni pomišljal spustiti se v boj s sovražnim letalom, ki je bilo mnogo hitrejšo, mnogo boljše oboroženo in sposobnejše za boj. Dne 24. decembra leta 1916. ga je napadlo neko sovražno letalo in je bil ob tej priliki nevarno ranjen. Kljub temu pa je nadaljeval boj z njim. V tem boju ga je napadlo še drugo sovražno letalo za hrabro in mu poškodovano aparat. Ker je bil motor poškodovan po več kroglih, je bil prisiljen spustiti se na tla na našem bojnem ozemlju. Pohvaljujem kapetana Hodjera za hrabro in vestno izvrševanje dolžnosti.

3. Od poveljnika vzhodne zavetniške vojske generala Sarrailla dne 3. januarja leta 1917., čigar pohvala je bila sporočena vsem edincem vzhodne vojske, ki so jo sestavljali poleg naše vojske tudi Francozi, Angleži, Italijani in Grki. Ta pohvala se glasi:

»Svetislav Hodjera, letalski kapetan v srbski vojski, je storil največje usluge s točnimi podatki, ki jih je nabral na svojih mnogoštevilnih poletih, izvršenih ob vsakem vremenu. Izvojeval je mnoge zračne boje s sovražnimi letali, zlasti pa se je odlikoval dne 24. decembra leta 1916., ko se je hrabro boril z nekim sovražnim, mnogo

hitrejšim in dobro oboroženim letalom in je bil ob tej priliki nevarno ranjen.

Poleg vseh zasluženih odlikovanj je tudi napredoval tako, da je postal leta 1924. rezervni letalski podpolkovnik, kar je še danes.

Ob priliki 20-letnice je bil izvoljen za predsednika kongresa vojnih letalcev.

Udan svoji domovini v vojni, je nadaljeval svoje delo tudi v miru na organizaciji našega letalstva. Poleg svoje službe se je bavil z vsemi aeronavtičnimi vprašanji je soustanovitelj Aerokluba in njegov dosmrtni predsednik; ustanovil je tudi družbo za zračni promet in je bil njen podpredsednik.

Leta 1926. je bil član letalske eskadrile, ki je imela nalogo napraviti obisk svojim tovarišem-letalcem v Češkoslovaški. Poljski in Romuniji. Po zna veliki letalski nesreči v Pragi, pri kateri so izgubili življenje trije letalci, dva naša in en češkoslovaški, med njimi tudi sam poveljnik naše eskadrile podpolkovnik Jugović, je prevzel Svetislav Hodjera, rezervni zrakoplovni podpolkovnik, kot najstarejši častnik poveljstvo nad eskadrilo in nadaljeval polet preko Krakova v Varšavo, Lvov, Jasí, Bukarešto ter se vrnil v Novi Sad, s čimer je docela izvršil eskadrili zadano nalogo. Ob tej priliki je bil odlikovan z redom Belega orla IV. stopnje in s poljskim redom »Polonia restituta«.

Na tem poletu je predložil poveljnikom češkoslovaškega, poljskega in romunskega letalstva svojo idejo za tovariška tekmovanja, ki so se pozneje več let tudi vršila pod imenom zračnih tekem male antante.

Po 6. januarju leta 1929. je postal g. Hodjera šef kabineta predsednika ministrskega sveta generala g. Petra Živkovića in je ostal na tem mestu do 8. novembra 1931., ko je bil izvoljen za narodnega poslanca v Peči.

Vso svojo borbenost in srčnost iz preteklih vojn in vso ljubezen do našega naroda je prenesel tudi v svoje politično delo ter se pokazal izredno aktivnega v narodni skupščini. Kot eden prvih ustanoviteljev Jugoslovanske narodne stranke se ji je postavil na čelo in kaže kot predsednik glavnega akcijskega odbora neutrudljivo delavnost na razvoju in okrepitevi stranke. Njegove polne moralne politične kvalifikacije mu dajejo pravico, da vpliva na potek državnih zadev in na prestiž nad mnogimi in mnogimi starimi ter moralno-politično diskvalificiranimi partizani.

G. Svetislav Hodjera je eden novih in mladih politikov, ki jih narod zahteva in želi.

dr. Milan Metikoš

G. dr. Milan Metikoš, narodni poslanec, predsednik kluba narodnih poslancev Jugoslovanske narodne stranke in član njenega glavnega akcijskega odbora, se je rodil dne 6. aprila leta 1885. V ljudsko šolo je hodil v Dragotini, v gimnazijo pa v Zagrebu in Pragi. Po položenem pravnem doktoratu je bil najprej v sodni službi v Zagrebu, pozneje pa je odprlastno odvetniško pisarno v Glini.

Kot visokošolec je bil predsednik Akademskega podpornega društva in predsednik literarne družine »Njegoš«. Sodeloval je v vseh omladinskih pokreth letu 1908. Med vojno je bil preganjan in obtoževan zaradi veleizdaje. Bil je v tem veleizdajalskem procesu tudi obsojen in vržen v ječo. Po obsodbi je izgubil ne le vse državljanske pravice, temveč tudi advokaturu in naslov doktorja prava, ki ga je dobil že leta 1910. in katerega je moral leta 1918. ponovno polagati.

Kot sokolski delavec se je g. dr. Milan Metikoš pričel udeleževati

vati zelo zgodaj, namreč že leta 1896. Ustanavljal je sokolske čete in je aktivno sodeloval pri naših češkoslovaških sokolskih organizacijah, v katerih je zavzemal najvažnejše funkcije. Tudi danes stoji še vedno v prvih sokolskih vrstah v savski banovini. Napisal je več spisov in člankov s področja gospodarstva, sokolstva, sociologije in politike.

Jugoslovanska narodna stranka odobrena

Dne 15. februarja t. l. je izdalo osrednje tajništvo Jugoslovanske narodne stranke naslednje sporočilo:

»Danes, dne 15. t. m. ob 10. uri sta prejela predsednik glavnega akcijskega odbora Jugoslovanske narodne stranke g. Svetislav Hodjera, narodni poslanec in podpredsednik g. dr. Živan Lukić, narodni poslanec, rešitev gospoda ministra notranjih zadev I. br. 2448 z dne 14. februarja 1934. leta, s katerim se definitivno odobruje Jugoslovanska narodna stranka.

Ta rešitev je prispela po uradni ugotovitvi, a na podlagi predloženih dokumentov, da je Jugoslovanska narodna stranka izvršila formiranje svojih organizacij v vseh banovinah, da, celo v vseh volilnih okrožjih in v 185 okrajih.

Kot definitivno priznana stranka dobiva sedaj tudi gotove pravice v smislu zakona o društvih, zborovanjih in dogovorih, ki ji bodo v marsičem olajšale nadaljnji zakonito pravilni in zagotovljeni razvoj.

Glavni odbor Jugoslovanske narodne stranke je v osmih mesecih naporega dela dosegel, da je ustanovil potrebno število organizacij in izpolnil pretežke zakonite odredbe, ki so pogoj za priznanje vsake nove stranke. Da se je vse to doseglo, se mora Jugoslovanska narodna stranka zahvaliti predvsem in edino svojemu obsežnemu politično-gospodarskemu in socialnemu programu ter delu svojih ustanoviteljev med narodom.

Glavni odbor bo izdal na narod v prihodnjih dneh svoj proglas, ki je namenjen vsem strankinim članom in vsem volilcem v kraljevini Jugoslaviji. Proglas bomo v celoti objavili v prihodnji številki našega lista. (Opomba uredništva.)

Tozadevna rešitev g. notranjega ministra se glasi:

KRALJEVINA JUGOSLAVIJA

Ministrstvo za notranje zadeve

Oddelek za zaščito države I.

I. Br. 2448.

14. februarja 1934. leta

Beograd

S sklepom I. Br. 14.748 z dne 13. maja 1933. leta, objavljenim v »Službenih novinah« št. 113 iz leta 1933., zakona o društvih, zborovanjih in dogovorih se dovoljuje ustanovitev politične stranke z imenom: »Jugoslovanska narodna stranka«.

Predsedniki glavnega akcijskega odbora te stranke so predložili dne 25. januarja t. l. poročilo in dokaze, da so izvršili organizacijo stranke v 175 okrajih na način, predpisan s § 14. zakona o društvih, zborovanjih in dogovorih ter zaprosili, da se končno odobri obstoj in delo stranke. Ker so s tem izpolnjeni vsi pogoji, ki jih zahteva omenjeni zakoniti predpis za končno odobritev obstoja in dela te stranke, na podlagi § 15. istega zakona

ODOBRAM:

Da politična stranka z imenom: »Jugoslovanska narodna stranka« sme obstojati in delovati.

Ta sklep naj se objavi v »Služ-

benih novinah« in naj se obvesti glavni akcijski odbor Jugoslovanske narodne stranke.

Minister notranjih zadev:

Živ. A. Lazić, s. r.

Takoj po prejemu tega rešenja je zavihrala z balkona prostorov Jugoslovanske narodne stranke v Beogradu v Kralja Milana ulici št. 33 velika državna trobojnica. Po prestolnici se je naglo razširila vest, da je stranka odobrena in vsi mnogoštevilni pristaši so bili silno navdušeni. Z vseh strani so deževale telefonske čestitke. Pa tudi iz vseh krajev v državi so prihajali izrazi veselja in zadovoljenja nad odobritvijo stranke njenemu vodstvu v metropoli. To veliko navdušenje je le dokaz, da je Jugoslovanska narodna stranka naletela na sijajen sprejem pri vsem jugoslovanskem narodu.

Odobritveni odlok notranjega ministra so objavile »Službene novine« dne 17. februarja 1934. v svoji 29. številki.

Kako postaneš član Jugoslovanske narodne stranke?

Vsak, ki želi postati član Jugoslovanske narodne stranke, mora podpisati naslednjo izjavo:

Podpisani se prikladam za člana Jugoslovanske narodne stranke in izjavljam, da bom v svojem političnem delu vedno vztrajal na njenem programu in njenih statutih.

(Datum) 1934. leta.

(Kraj.)

(Ime, priimek, poklic in točen naslov.)

Izjava je lahko tiskana, pisana s strojem ali z roko, podpiše jo pa lahko ena sama ali pa tudi več oseb. Vse prijave članov iz Dravske banovine naj se pošiljajo na naslov: »Edinost«, glasilo Jugoslovanske narodne stranke v Ljubljani, poštni predal štev. 115.

Še prav posebej opozarjamo vse naše somišljenike in prijatelje, da na pisma izpišejo točno ves gornji naslov z ozirom na možnost, če bi uporabljali v naslovu samo kratice stranke (JNS), da bi pošta prihajala v nepoklicane roke stranke JRKD, ki si je naredila pred časom tudi iste kratice svojega novega imena.

Pristopajte pogumno, ne strašite se nikogar in ničesar, ne stojte ob strani, ko se odločujeta Vaša usoda in bodočnost!

Naročite se takoj na svoje glasilo »Edinost« in ga podprite v nadaljnji borbi in delu za skupne cilje!

Tajne volitve so podlaga vsake parlamentarne države in vlade.

Zahtevamo spoštovanje pravic bojevnikov in invalidov.

Vsem članom in somišljenikom!

Prvi mogočni temelj novega, zdravega in svežega življenja je položen. Jugoslovanska narodna stranka je zadihala s čvrstimi, mladimi pljuči in z njo je prejel po dolgem, mučnem čakanju in hiranju prvi mogočni val svežega ozračja, tako potrebnega in zaželenega, tudi ves jugoslovanski narod. Dvignile so se klonjene glave in nov ogenj je zažarel v očeh stotisočev, ki so se že skoraj udali v svojo usodo.

Z ustanovitvijo in zakonitim priznanjem Jugoslovanske narodne stranke je zaplalo v poštenih srcih zvestih sinov našega naroda in mile domovine Jugoslavije novo, vroče in kipeče življenje. Široko je razprla svoje čiste roke Jugoslovanska narodna stranka in jih ponudila v iskren bratski objem vsakomur, ki je čistega srca in ki mu je blagor kralja, naroda in domovine res odkrito pri srcu. Da pa bosta mogoča čim tesnejša vez in neposreden stik z narodom, je stranka sklenila izdajati lastno glasilo »Edinost«, ki bodi obenem tudi oznanjevalec vseh narodnih želja in zahtev, tolažnik v mračnih urah pred svitom novega, velikega dne nacionalnega in socialnega preporoda ter odločen boritelj in vzpodbujevalec na delu, ki ga mišice in razum našega jugoslovanskega naroda tako voljne in potrebne, da ne zapadejo sicer neizogibnemu omrtvičenju.

Pripominjamo pa, da nimamo na razpolago nobenih fondov, bogatih podpornikov in kakršnihkoli dotacij ter podpor.

Narod zahteva našo besedo, ki je izgovorjena naravnost tudi iz njegovih ust, iz globine njegovega srca... Ni pa dovolj, da samo simpatizirate z nami in novim velikim pokretom v jugoslovanskem političnem življenju; storiti morate tudi svojo skromno dolžnost in si svoj list, novo »Edinost«, ki je in bo zvest izraz Vaše volje in zahtev, brez odlašanja naročiti!

Prav v vsak naš mestni in podeželski dom se mora vseliti »Edinost«, ki bo tako v pravem in resničnem pomenu svojega imena združila ves narod k skupnemu, res bratskemu, poštenemu in zadovoljnemu sožitju.

Zato pojdimo prav vsi na složno delo, podpirajmo drug drugega in naša naloga, čeprav ni majhna, nam ne bo pretežka!

Naročajte »Edinost«, razširjajte jo med narodom in pridobivajte ji med vsemi svojimi znanci in prijatelji zveste, redno plačujoče naročnike!

Čekovni račun »Edinosti« ima številko 12.042. Po priloženi položnici nakažite naročnino čimprej, da Vas bomo mogli takoj uvrstiti med redne naročnike in Vam točno dostavljati list. Kdor pa položnice ne bi prejel, naj izpolni pri svoji najbližji pošti prazen čekovni blanket s sledečim naslovom:

»Edinost«, glasilo Jugoslovanske narodne stranke, Ljubljana, št. ček. računa 12.042.

Želeti bi bilo, da naši prijatelji in naročniki pošljejo naročnino za več mesecev skupaj, ker se tako izognejo pogostemu pošiljanju denarja in s tem združenim nevšečnostim. Celoletna naročnina znaša le 48 Din, polletna 24 Din in četrtletna 12 Din.

»Edinost« bo izhajala vsako soboto.

Naročite nemudoma SVOJ list, izraz svojega hotenja! Širite ga povsod! Oglašujte v njem!

Obvestilo našim organizacijam!

Obveščajo se vse krajevne in okrajne organizacije Jugoslovanske narodne stranke, da po zakonu niso dolžne obveščati okrajnih političnih oblasti o ustanovljanju in sestavi svojih odborov.

Vsako konferenco, kakor tudi vsak shod v zaprtem prostoru morajo prijaviti okrajnemu glavarstvu in taksirati to prijavo le s 5-dinarskim kolkom, ne pa še s kolkom za 20 Din, ker naša stranka kot zakonito in državno priznana ni obvezana prositi za svoje konference in shode dovoljenja, temveč ji zadostuje zgolj enostavna prijava, kolkovana s 5 Din, da se bo konferenca oziroma shod vršil.

Glede vseh ostalih podrobnosti in potrebnih informacij se obračajte neposredno na naslov: »Edinost«, glasilo Jugoslovanske narodne stranke v Ljubljani, Poštni predal št. 115.

Strankini prostori, uredništvo in uprava »Edinosti« so v Ljubljani, Dalmatinova ulica št. 11, pritličje, desno.

Prošnja in opozorilo vsem trafikantom!

»EDINOST« je s svojim prvim korakom v svet stopila tudi v vse trafike v naši banovini in pričakuje, da boste vsi Vi razumeli njeno upravičenost pravilno in tako, kakor jo je treba v sedanjem času razumeti. V svojih trafikah jo boste razstavili na vidnem mestu, kjer jo bo mogel videti sleherni Vaš odjemalec in si jo kupiti. S tem boste storili veliko delo na poti našega poštenega in odkritega glasila med narod, kateremu je namenjeno in potrebno, kakor vsakdanji kruh. Nič naj Vas ne ovira ali straši pri tem delu. Tudi prodaja listov spada v Vaš redni posel in težki boj za skromni obstanek.

»EDINOST« pa Vam ne bo nudila le običajnega zaslužka, ona Vas bo tudi podpirala v Vaši borbi za izboljšanje Vašega položaja in se bo vsak trenutek rada pokazala ter uveljavila kot neizprosna bojovnica za pravice našega malega človeka in za tisočere vojne žrtve in sirote.

Zato se obračamo na Vas, vse trafikante v naši banovini, bodisi da ste vojni invalidi, trgovci ali gostilničarji, da se vneto lotite prodaje našega lista in mu tako pomagate utirati njegovo težavno pot med najširše plasti našega naroda.

Prosim Vas, da nam takoj sporočite, koliko izvodov lista želite v bodoče prejemati. Seveda Vam priznavamo običajno 25 odstotno nagrado od prodajne vsote, ki jo pa bomo z Vami obračunavali ob koncu vsakega meseca. Obenem Vas prosimo, da vedno pozorno sledite tozadevnim navodilom, ki bodo objavljena na Vaš naslov v nadaljnjih številkah »Edinosti«.

Na vsak način pa bi želeli, da nam takoj sporočite vse svoje želje glede števila listov, ki naj se Vam pošilja v prodajo, da Vam bomo mogli pravočasno ustreči že z drugo številko, ki izide prihodnjo soboto 10. t. m. in pa da bomo vedeli ravnati se.

Odgovorite nam nemudoma na naslednji točni naslov:

»Edinost«, glasilo Jugoslovanske narodne stranke, Ljubljana, poštni predal št. 115.

Gostilničarjem v Dravski banovini!

Prvo številko »Edinosti« smo poslali tudi vsem gostilničarjem, restavratorem in kavarnarjem v Dravski banovini. Ker so Vaši lokali še vedno shajališča in zbirališča vseh onih, ki so jedro in gibalo vsega javnega in družabnega življenja, smo prepričani, da boste list obdržali in ga nemudoma naročili, da Vas bomo mogli uvrstiti v kader naših stalnih naročnikov. Potrebno je, da nas o tem takoj po dopisnici obvestite, istočasno pa nakažete naročnino po poštni čekovni položnici na naslov »Edinost«, glasilo Jugoslovanske narodne stranke, Ljubljana, čekovni račun št. 12.042. Priporočamo Vam, da pošljete naročnino za daljšo dobo naenkrat.

Da list obdržite v svojem lokalu in se nanj naročite, pa ni potrebno le z ozirom na Vaše goste, temveč zahteva to tudi Vaš lastni interes, ker se bomo borili neomajno tudi za izboljšanje Vašega položaja in Vam bomo vselej za Vaše pravične zahteve z veseljem na razpolago.

Zato pričakujemo, da ne bo nobenega gostilničarja, restavraterja in kavarnarja v vsej banovini, ki bi list vrnil in ne bi postal s svojimi gosti vred njegov zvest čitatelj in naročnik!

Združimo se pod skupnim naslovom: V složnem delu za skupni blagor!

Iz parlamenta

Že nekaj dni traja v narodni skupščini proračunska razprava, v kateri se je prijavilo k besedi izredno veliko število poslancev. V dolgotrajni razpravi so posamezni poslanci v svojih govorih navedli razne podrobnosti o velikih aferah, ki so se dogajale na račun in neizmerno škodo države in vsega gospodarskega življenja. Posebno pozornost je vzbudil dolg, stvaren govor narodnega poslanca in bivšega prometnega ministra Andre Staniča, ki je razkril neverjetne manipulacije pri oddaji raznih javnih del tujim tvrdkam, s čimer je bila oškodovana država in njeno narodno gospodarstvo za ogromne vsote. Naša domača podjetja so prejela razna javna gradbena dela šele iz rok tujih podjetnikov, večino zaslužka pa je seveda od-

nesel tujec. Takih primerov je cela vrsta in se bomo z njimi podrobneje bavili po vrsti v prihodnjih številkah.

Bistvo vseh poslanskih govorov v parlamentu je bilo gospodarskega in socialnega značaja, povsod pa se kaže kot glavna zahteva največja štednja v vseh panogah našega gospodarstva. Tudi vlada je morala spoznati, da je potrebna v celotni državi upravi temeljita preureditev.

Oglašujte v Edinosti!

S temi svojimi oglasi boste dosegli zaželeni uspeh!

Za vse informacije se obračajte neposredno na upravo Edinosti v Ljubljani, poštni predal 115 oziroma osebno v Dalmatinovi ulici 11, pritličje, desno.

Iz uredništva

Vse strankine člane, somišljenike in prijatelje našega lista križem naše domovine, kakor tudi zunaj prosimo, da nam poročajo o vseh dogodkih, novicah in razpoloženju v posameznih krajih, in to čimprej, da bodo vse vesti obdržale svojo aktualnost, ker bi prepozno dospeli dopisi pač ne mogli biti uvrščeni v dotično številko lista, kateri bi bili dejansko namenjeni. Opozarjamo pa vse na to, da točno izpisujejo na pismih celoten naslov lista. Poročajte nam tudi o vsem strankinem gibanju izčrpno, točno in vestno.

Točni program Jugoslovanske narodne stranke, njeni statuti in zadnji proglas strankinega glavnega odbora pridejo na vrsto v prihodnjih številkah lista. Zaenkrat z vsem naštetim seveda kljub vsestranski želji nismo mogli ustreči iz listovih notranje-gospodarskih razlogov, vendar pa pride vse na vrsto. S skupno pomočjo in računajoči na zavednost ter prevdarnost vseh naših ljudi upamo list kmalu izpolniti tako, da bo mogel izhajati pogostejše in da se bo v doglednem času mogel razviti v prepotrben, vsemu našemu javnemu življenju čast služeči dnevnik.

Le pogumno na delo in zmaga ne more izostati!

Radivoj Peterlin-Petruška:

K matuški Rusiji

1. V Dalmacijo k vojakom.

Spomladi leta 1900 smo šli iz stare cukrarne trije študentje na nabor: Josip Murn-Aleksandrov, Cvetko Golar in jaz. Na istem vrtu in od istega »dekleta«, starega vrtnarja, so bile utrpane cvetlice za naše šopke. Želeli smo si vse najboljše in se razšli vsak v svoj naborni kraj. Potrjen sem bil samo jaz.

Hitro je minila pomlad, za njo poletje in naenkrat je bila jesen pred durmi. Že sredi poletja sem stopil k naredniku »zadružanu« Franu Kristanu, ki je uradoval v Židanovi hiši in ga prosil, naj me dodeli h kakšnemu polku v Dalmaciji; najraje bi seveda prišel v staroslavni Gunduličev Dubrovnik. In res sem bil poklican k osmi četi petega trdnjavskega topniškega polka, ki je bila tisto leto v Dubrovniku. Petega oktobra sem se moral javiti v Ljubljani.

Čim bližje je prihajal čas odhoda, tem tesneje sem se čutil privezanega na rojstni kraj Kamnik, na njegovo krasno okolico in na njegove prebivalce, ki so se mi zdeli tedaj vsi tako dobri in prijateljski. Sam sem pohajkoval po samotnih potih in stezicah, po gozdih in polju in si skušal utisniti vse kraje globoko v srce! Skoraj vsak večer sem šel na materni grob na Žalah, ko pa se je približal zadnji večer pred odhodom, sem nasul v dvojno puščico, kakršno smo imeli avstrijski vojaki za poper in sol, prst z groba svoje matere in z onega od matere deklice, ki sem jo imel rad. To prst sem nosil s seboj vso svojo dolgo devetnajstletno pot in jo prinesel zopet na Žale nazaj. Kako otožno razporežen je včasih človek, ali ne?

Moj sedemdesetletni očka je tisto popoldne zanetil ogenj v predvežji in zlatil nekaj skozi ogenj. Zdaj je imel zelo malo dela, stari prijatelji-župniki so pomrli, mlajši so pa dajali vse cerkveno orodje napravljati in obnavljati h Kregarju v Ljubljano. Zato me je veselilo, ko sem ga opazil pri ognju.

Toda delal je za-me. Drugo jutro mi je pri slovesu v kuhinji podaril za spomin pozlačeno svetinjico Matere Božje na Brezjah, mi jo ves ginjen obesil okoli vratu ter me prekrizal: Srečen bodi! In v resnici: bil sem srečen in zadovoljen vseh devetnajst let na tujem.

Sledečo noč sem spal že z vsemi drugimi novinci v stari cukrarni, le da sem prenočil v stari študentski sobici z Golarjem in Murnom. Poslovil sem se tudi od župančiča, ki je bil tedaj slučajno pri Murnu. Slovo od Ljubljane je bilo že malo lažje. Z Golarjem sva šla zvečer v gledališče, potem pa na kozarček vinca. Resnično rad sem imel tega fanta, ki me tudi pozneje, ko sem bil v Rusiji, ni pozabil in mi napravil marsikatero uslugo.

Spominjam se vožnje po kršnem Krasu, kjer žive naši najznačajnejši ljudje, mimo Postojne, šent Petra in dalje ter na krasno Jadransko morje, ki je plamenelo v žarkih zahajajočega solca, na naš slovenski Trst, ki sem ga gledal še tisto noč s podstrehe stare kasarne vsega oblitega z modrikastosivo mesečino.

Drugo jutro sem se odpravil v mesto. Parnik »Petka« odide z nami šele jutri, v ponedeljek in je torej še dosti časa. Taval sem po mestu iz kraja v kraj, bil na korzu sredi lahonske gospode, stopil v pristan, šel na Molo san Carlo, gledal široki Jadran, se spominjal umrlega prijatelja Ketteja ter deklamiral njegove krasne sonete in pesmi, posvečene našemu morju. Hodil sem po parkih, se veselil slovenske govornice ter zabredel tudi v staro mesto in v okoliške kraje.

Vrnil sem se šele drugo jutro, brez vsakih opravičil sem stopil mimo straže v vojašnico, kakor da sem že njen vsakdanji gost.

Popoldne smo se odpeljali. Ko je solnce že zašlo, so nas v temi na svetlem ozadju pozdravljali zadnji vrhovi istrskega hribovja. Pošastno so se dvigale v ozračje dvatisočletne stene puljskega amfiteatra, pod njimi pa je skozi noč hitel k svojemu cilju kot ognjeni zmaj razsvetljeni osebni vlak Trst-Pulj...

Gori na nebu so bile prižgane vse zvezde. Nad Velebitom je gorela skoraj polna luna in srebrila preprogo od ladje do brega. Svetilniki so miglali s svojimi belimi, rdečimi in zelenimi lučmi in me vabili k sebi. Senjska burja je zavalovila morje, ladja se je vznemirila kakor koklja vpricho jastreba in ljudje-piščanci so se poskrili v njeno okrilje.

Zader! Le nekaj delavcev se gnete na pristanišču, drugače pa izgleda mesto s svojimi zidovi kot izumrla trdnjava. Nič me ne vleče v obzidje, šetam po nabrežju, ogledujem napise v blaženi italijanščini in se kmalu vrnem na ladjo.

V Šibeniku smo navsezgodaj zjutraj. Ležim na palubi in gledam na kup amfiteatralno druge nad drugo nakopičenih hiš, o katerih se ti zdi, da se zdajzdaj prevrnejo z vso svojo težo na-te. Morje je mirno, mlečno-sive barve se prelija iz kraja v kraj zrcalno gladka vodna ravan in v jutranjem polmraku mežikajo raznobarvne zenice svetilnikov kakor oči zaspanih nočnih čuvajev.

Okrog poldneva se bližamo med otoki, ležečimi kot obrambno zidovje v dolgih vrstah od severa proti jugu, ponosnemu mestu Splitu. Marjan se nam umakne in mimo pokopališča, ki se skriva v gosti senci temnozelenega drevja na navpični skali tik penečega se morja zavijemo v splitsko пристanišče. (Dalje.)